

SON DEĞİŞİKLİKLERLE BİRLİKTE HIZLI KARGO TAŞIMACILIĞI

Güven YILDIZ*

Özet

Gelişen dünya ticaretinde insanların işlemlerini hızlı ve kolay bir şekilde yapmak istemeleri en tabii arzularıdır. Bu ihtiyaçla ortaya çıkan argümanlardan biri olan Hızlı Kargo Taşımacılığı sistemi günümüz ticaretinde en çok kullanılan dış ticaret araçlarından biri olmuştur. Bununla birlikte, mevcut Hızlı Kargo Taşımacılığı mevzuatı son yıllarda çok büyük gelişme gösteren ülkemiz uluslar arası ticaretini karşılayamamıştır. Ortaya çıkan bu eksiklikleri gidermek için ilgili mevzuatta bir takım değişiklikler yapılmıştır. Bu amaçla, önce 10/03/2013 tarihinde Posta ve Hızlı Kargo Taşımacılığı ile ilgili 4 seri no.lu Gümrük Genel Tebliği çıkartılmış, sonra 08/11/2013 tarihinde uygulamada önemli bazı hususlar değiştirilmiştir. Bu yazımızda, Hızlı Kargo Taşımacılığı mevzuatı, yararlanılan muafiyetler, eşyanın kontrolü ve müeyyideler ile ayrıca bu sistemin kullanıcılara neler kazandırdığı hususlarında ayrıntılı bilgi verilmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Posta, Hızlı Kargo, Dış Ticaret, Muafiyet, Temsilci

JEL Sınıflandırması: F13, F15, F21, F23, F43

Abstract

It is a natural wish of people always want to make their transaction as quick and easy at trade of the developing world. Express Cargo Freight System has been developed as one of the arguments to response this need and it has become one of the most used tools of today's international trade. However, the current legislation of Express Cargo did not responsive to Turkey's fast-growing international trade in recent years. To overcome the shortcomings of the existing legislation of Express Cargo a number of changed has done. For this purpose, firstly serial number 4 of Customs General Communiqué about Post and Express Cargo Freight was removed on 03/10/2013, then great something in application was changed on 08/11/2013. In this article; will be made to give detailed informations about that Express Cargo Freight regulations, utilized the exemption, control of goods, sanctions and also the new system has brought what of acquisitions for users.

Key Words: Post, Express Cargo, Foreign Trade, Exemption, Representative

JEL Classification: F13, F15, F21, F23, F43

* Gümrük ve Ticaret Müfettişi, Gümrük ve Ticaret Bölge Müdür Yardımcısı.

Giriş

Küreselleşme ve süratle genişleyen uluslararası ticaretin, dünyanın birçok bölgesinde ekonomik büyüme ve kalkınmayı hızlandırdığı dünyada, ticaretin kolaylaştırılması ve artırılması ile gümrüklemeden ve hantal işleyen kontrol işlemlerinden kaynaklanan gecikmelerin ortadan kaldırılması veya en aza indirilmesi ülkeler için öncelikli amaçlardan biridir. Zira, ağır işleyen ve etkinlikten uzak belgelendirme işlemleri, şeffaf ve anlaşılır olmayan hukuki düzenlemeler, sınırlardaki gereğinden fazla zaman kayıpları maliyet artırıcı birer tarife dışı engel oluşturmakta ve düşük tarifelerden, çoklu taşımacılıktan, modern üretim ve dağıtım metotlarından elde edilen birçok kazanımı değersiz hale getirmektedir.²

Bu noktadan hareketle, firmalar için ticarete en büyük olgulardan birinin hız olduğu düşünüldüğünde firmaların gümrük işlemlerini hızla yaptırarak eşyalarına erkenden ulaşmak istemeleri, benzer şekilde yurtdışından gönderi alan kişiler içinde bireysel eşyalarının kendilerine en kısa sürede ulaşmasını arzu etmeleri gayet tabiidir. Ayrıca, 2014 Nisan ayı verilerine göre ithalatta işlem gören gümrük beyannamelerinin %75'inin işlemleri ilk 24 saat içinde onaylanmakta ve bunların %60'ının işlemleri ilk sekiz saatte, sadece %13'ünün işlemleri ise ilk yarım saatte tamamlanabilmektedir.³ Dolayısıyla, belirtilen sürelerde beyanname onaylanıp gümrük müdürlüğünce gerçekleştirilen kontrol ve muayene işlemleri bitirilmekte, vergileri ödenmekte ve eşya nihayet teslim edilebilir hale gelmekte olup bu süreç bir bütün olarak düşünüldüğünde hızlı kargo taşımacılığı sayesinde eşyanın ülkeye gelmesinden birkaç saat sonra eşya sahibince bürokratik işlemlerle uğraşılmaksızın teslim alınabilmesi hızlı kargo taşımacılığının önemini çok açık şekilde ortaya koymaktadır. Diğer taraftan, kişilerin bireysel eşyalarına en kısa sürede ulaşma arzusunu, gönderileri kapıdan kapıya iletirken eşyanın yolculuğu boyunca takip ve kontrol edileceğini garanti ederek ve eşyaları hızlı, güvenilir şekilde dünya çapında her yere entegre biçimde hizmet vererek karşılayan, 2018 yılında

2 Akyüz S.(2008), Ticaretin Kolaylaştırılması: Revize Kyoto Prot. ve Hızlı Kargo G. İşlemleri, Gümrükte Uzman Görüş; Sayı:18

3 2014 Yılı Nisan Ayı Gümrük İşlem Süreleri, <http://www.gtb.gov.tr>

dünyada 4,5 milyona yakın kişiye istihdam sağlaması öngörülen hızlı kargo taşımacılığı sektörü karşılamaktadır.⁴ Bu itibarla, firmalar açısından uluslararası ticarete özellikle numune ve model gibi, şahıslar açısından ise küçük çapta ticari olmayan bireysel eşyalar gibi eşyaların hızlı kargo denilen yöntemle hızlı bir şekilde gönderimi veya alımı önem arz etmektedir. "Zaman Paradır" anlayışı paralelinde eşyanın hızlı bir şekilde gönderimi veya alımı gerçekleştirilirken maliyetlerin minimize edilmesi ve bürokratik işlemlerin daha az ve kolay olması işlemler açısından en önemli unsurlardır. Gümrük işlemlerinin firmalara daha düşük maliyet yüklemesi ve daha az bürokratik işlemlerle hızlı bir şekilde işlemlerin yürütülmesi için gümrük idaresi, güvenli ticaret ve risk analizi kapsamında eşyaların kontrolü görevlerini de düşünerek hızlı kargo taşımacılığı hususunda düzenlemeler yapmıştır. Bununla birlikte, çizgileri belli kapsamlı bir düzenleme yapılmasını gerektirir bir diğer neden, günümüzde yurtdışından online yapılan alışveriş oranının yükselmesi ve bu kapsamdaki eşyaların doğal olarak hızlı kargo ve posta yoluyla gelmesinden dolayı bu konuya ilişkin gümrük işlemlerinin daha da artması olmuştur.

1. Hızlı Kargo Taşımacılığı Mevzuatı

Kargo, kelime anlamı olarak, uçak, gemi vb. bir taşıtla taşınan eşya veya yük olup "Express Industry", "Express Delivery Industry" ve "Express Delivery Services" ifadelerinin karşılığı olan Hızlı Kargo Taşımacılığı, ticari eşya, koliler ve dokümanlar da dahil olmak üzere, bir sonraki gün veya zamanı belirli sevkiyatların kapıdan kapıya taşınması ve teslimi olarak tanımlanmıştır.⁵ Günümüzde üretilen ve satışa sunulan nihai ürünün satış fiyatının ortalama %20 ila %25 oranında değişen kısmının lojistik maliyetlerinden oluştuğu dikkate alınırsa günümüz dünyasında lojistik sektörünün hacminin büyüklüğü ortaya çıkmakta olup hızlı kargo taşımacılığı ile yurda getirilen ticari miktar ve mahiyette olmayan eşyaların ithalatının artmasına paralel olarak

4 The Impact of the Express Delivery Industry on the Global Economy (2009), Oxford Economics, https://canadiancourier.org/uploads/Impact_of_Express_Industry_-_Global_Economy_-_2009.pdf

5 Yetik E. (2008), Posta Gümrük İşlemleri Ve Hızlı Kargo Taşımacılığının Karşılaştırılması, Uzmanlık Tezi, Ankara, s. 60.

gümrük işlemlerinin basitleştirilmesi yönünde ki mevzuat düzenlemelerine ihtiyaç artmıştır.⁶ Bu kapsamda, 07/07/2009 tarihinde Gümrük Kanununun 225'inci maddesinde yapılan değişiklikle, posta yolu ve hızlı kargo taşımacılığı kapsamında gelen ya da gönderilen, miktarı ve değeri Bakanlar Kurulunca belirlenecek eşyanın gümrükçe onaylanmış bir işlem veya kullanıma tabi tutulması faaliyetlerinin takip edilip sonuçlandırılmasında, posta idaresi ya da hızlı kargo taşımacılığı yapan şirketlere dolaylı temsilci olarak yetkili kılınabilmesi olanağı verilerek hızlı kargo taşımacılığı şirketlerince vekâletname ibraz edilmeksizin, dolaylı temsilci olarak yetkili olabilme imkânının yasal zemini hazırlanmıştır.

Kanunda Bakanlar Kurulunca belirlenmesi öngörülen hususlar, 2009/15481 sayılı 4458 Sayılı Gümrük Kanununun Bazı Maddelerinin Uygulanması Hakkında Bakanlar Kurulu Kararında ayrıntılı olarak belirtilmiştir. Buna göre; Bakanlıkça belirlenen koşulları taşıyan hızlı kargo taşımacılığı yapan şirketlerin dolaylı temsilci olarak hızlı kargo taşımacılığı kapsamında gelen ya da gönderilen eşyaların gümrük beyanı dahil tüm gümrük işlemlerine ilişkin faaliyetlerinin takip edilip sonuçlandırılması hususunda bazı sınırlandırmalara gidilmiştir. 08/11/2013 tarihinde bahse konu Kararda yapılan son değişiklikle birlikte, yetkili hızlı kargo taşımacılığı şirketleri aşağıda belirtilen eşyaların gümrük beyanı dahil tüm gümrük işlemlerini dolaylı temsil yoluyla takip edip sonuçlandırabilmektedir.

- Önemli değeri olmayan eşya.
- Miktarı brüt 30 kilogramı ve değeri 1500 Avro'yu geçmeyen ihracat rejimine konu eşya (ihracat rejimine konu eşya için miktar veya değer limitlerini ayrı ayrı beş katına kadar arttırmaya Bakanlık yetkili olup bu yetkiyle, hali hazırda miktarı brüt 150 kilogramı ve değeri 7500 Avro'yu geçmeyen ihracat rejimine konu eşya için söz konusudur).
- Diplomatik eşya ve yolcu eşyası hariç olmak üzere miktarı brüt 30 kilogramı ve değeri 1500 Avro'yu geçmeyen serbest dolaşıma giriş rejimine konu ticari miktar ve mahiyet arz

etmeyen eşya.

- Gümrük Kanununda belirtilen ve ticari mahiyet arz etmeyen numunelik ve model eşya.

Ayrıca, 08/11/2013 tarihinde yapılan değişiklikle birlikte, diplomatik eşya ve yolcu eşyalarının serbest dolaşıma giriş rejimine konu ticari miktar ve mahiyet arz etmeyen eşyalardan hariç tutulması sağlanarak konu detaylandırılmıştır. Diğer taraftan, bu kapsamda yapılan ihracatlarda ihracatçı birliği onayı aranmamaktadır.

Yine, 08/11/2013 tarihinde yapılan değişiklikle birlikte, yetkilendirilen hızlı kargo taşımacılığı yapan şirketlerin, gümrük müşavirliği, ordino, terminal vb. isimler altında ilave ücret alamayacağı hüküm altına alınmıştır. Ayrıca, önemli değeri olmayan eşya ile serbest dolaşıma giriş rejimine konu ticari miktar ve mahiyet arz etmeyen eşyaya ilişkin işlemler için hiçbir surette; ihracat rejimine konu eşya ile belirtilen numunelik eşya ve modellere ilişkin işlemler için ise gönderinin geldiğine dair bildirim alıcıya yapıldığı tarihten itibaren ilk üç gün için ardiye ücreti alınmayacağı belirtilerek işleticilerin suiistimalini önleyici ve mükellefi koruyucu tedbirler ifade edilmiştir.

2. Hızlı Kargo Taşımacılığında Muafiyet Sınırları

Hızlı kargo taşımacılığı şirketleri, kıymeti 1500 Avro'yu geçmemek şartıyla, posta veya hızlı kargo taşımacılığı yoluyla gelen eşya için 75 Avro'yu aşan eşyanın değeri üzerinden; eşya AB ülkelerinden doğrudan gelmesi durumunda %18 veya diğer ülkelerden gelmesi durumunda %20 oranında tek ve maktu bir vergi uygulayarak eşyanın ithalini sağlayabilmektedir. Ancak getirilen bu eşyanın; yabancı bir ülkeden posta veya hızlı kargo taşımacılığı yoluyla gelmesi, ticari miktar ve mahiyet arz etmemesi, diplomatik eşya ve yolcu eşyası hariç olmak üzere posta veya hızlı kargo taşımacılığı yoluyla gelenlerde brüt 30 kilogramı geçmemesi gerekmektedir. Getirilen eşyanın tek başına kıymetinin 1500 Avro'yu aşması halinde ise, söz konusu eşyaya yürürlükte olan ithalat vergilerine ilişkin oranlar uygulanmaktadır. Getirilen eşyanın kıymeti, ibraz edilen faturaya, satış fişine veya eşya bedelinin ödendiğine ilişkin belgeye göre belirlenmektedir. Ancak, bu tür belge ibraz edilememesi veya ibraz edilen belgede kayıtlı kıymetin düşük bulunması

6 Uzun F. (2011), Gümrük Mevzuatında Temsil Kavramı ile Hızlı Kargo Şirketlerine Son Dönemde Bu Kapsamda Verilen Yetkilerin Değerlendirilmesi, Gümrükte Dergisi; Sayı:75

halinde ise, eşyanın kıymeti gümrük idaresince belirlenmektedir. Son değişiklikle birlikte, vergileri ödenmek suretiyle posta yoluyla yada hızlı kargo taşımacılığı yoluyla serbest dolaşıma sokulacak yukarıda belirtilen eşyaların kişinin şahsına ve ailesinin kullanımına mahsus olması şartı kaldırılarak işlemler somutlaştırılmıştır.

Bununla birlikte, Türkiye Gümrük Bölgesindeki bir kişiye posta ya da hızlı kargo taşımacılığı yoluyla gelen, gümrük kıymeti gönderim başına toplam 75 Avro'yu geçmeyen eşya önemli değeri olmayan eşya olarak kabul edilmekte ve muafiyet tanınmaktadır. Burada özellikle dikkat edilmesi gereken husus ise, yolcu beraberli 430 Avro'luk hediye eşya limitinin, posta yolu ile getirilen eşya için söz konusu olmadığıdır. Ayrıca, söz konusu posta/hızlı kargo yoluyla gelen ve değeri 75 Avroya kadar olan eşya için uygulanan muafiyet, yılda en fazla beş kere kullanılabilir. Bu limitlerin aşılması halinde, eşyaya ilişkin Gümrük Yönetmeliği'nde geçen sözlü beyan usulü çerçevesinde işlem yapılarak, eşyanın geliş yerine göre yukarıda belirtilen % 18 veya % 20 maktu vergi tahsil edilerek eşya teslim edilmektedir. Söz konusu eşyaların vergilendirilmesinde, eşyanın kıymetinden hali hazırda önemli değeri olmayan eşyaya ilişkin olarak uygulanmakta olan 75 Avro ise mahsup edilmektedir.⁷

Bir diğer sınırlama ise, yolcunun yurtdışından gelirken yanında getiremediği kişisel eşyasını kargo veya posta yoluyla getirebilmesi durumunda ortaya çıkmaktadır. Bakanlar Kurulu Kararında belirtilen giyim ve yolculuk eşyası, yine özellikleri belirtilen elektronik/dijital eşya, elde taşınabilir müzik aletlerinden birer adet olmak üzere en çok 3 adet müzik aleti, bir kısım spor ve oyun aletleri, bazı sağlık cihazları, mutfak eşyası ile belirlenen diğer eşyaların yolcunun gelişinden bir ay önce veya üç ay sonra kargo yolu ile getirilebilmeleri mümkündür. 08/11/2013 tarihinde yapılan değişiklikle birlikte, yolcuların gelişinden sonra belirtilen eşyalarını kargo yoluyla getirilebilmesi imkanına ilişkin süre bir aydan üç aya çıkartılarak bu kişilere kolaylık sağlanmıştır. Bu şekilde yurtdışından hızlı kargo ile

7 Gümrükler Genel Müdürlüğü'nün 2014/7 sayılı "Posta ve Hızlı Kargo Taşımacılığı Yoluyla Gelen Eşya" başlıklı Genelgesi

gelen eşyalarda 30 kg ağırlık veya kıymet limiti bulunmamakta olup herhangi bir vergi de tahsil edilmemektedir. Kişinin sadece, Türkiye'ye giriş yaptığı tarihi ispatlamak amacıyla pasaportu ile birlikte eşyanın bulunduğu gümrük idaresine başvurması yeterli olmaktadır. Bununla birlikte, vergileri ödenmek suretiyle posta yoluyla yada hızlı kargo taşımacılığı yoluyla serbest dolaşıma sokulacak eşyalara ilişkin belirtilen sürenin aşılması halinde, süre aşımına neden olan durumun mezkur Bakanlar Kurulu Kararında sayılan mücbir sebep ve beklenmeyen haller kapsamında olduğunun tevsiki şartıyla, ilgili Bölge Müdürlüğüne bir defayla sınırlı olmak üzere en fazla üç aya kadar süre uzatımı yapılabilir.⁸

Popüler olması yönüyle cep telefonu getirilmesi durumu ele alındığında ise, bu gibi nitelikli eşyaların kısıtlamalara tabi olduğu görülmektedir. Şöyle ki, posta/hızlı kargo taşımacılığı yoluyla muaf olarak veya vergileri ödenerek cep telefonu getirilmesi mümkün bulunmamakta olup, bu yolla cep telefonu getirilmiş olsa dahi hiçbir surette sahibine teslim edilmemektedir. Ancak, herhangi bir nedenle, yurt dışına giden yolcuların IMEI numarası halihazırda kayıtlı olan cep telefonlarının çeşitli nedenlerle yurt dışında kalması ve bu telefonların posta/hızlı kargo yoluyla geri gönderilmesi durumunda ise, söz konusu telefonlarının IMEI numaralarının kayıtlı olduğunun ilgili makamlarca teyit edilmesi halinde cep telefonunun teslim edilmesi mümkündür. Benzer şekilde, bahse konu kısıtlama kozmetik ürünleri ile takviye edici gıdalar/sporcucu gıdaları olarak nitelendirilen bazı ürünlerde de geçerlidir.⁹

3. Hızlı Kargo Taşımacılığında Eşyaların Kontrolü ve Müeyyideler

Hızlı Kargo Taşımacılığı aracılığıyla gelen gönderiler, otomatik barkod okuyucu ve X-ray kontrolden geçirildikten sonra otomatik olarak;

- Doküman ve bedeli gönderi başına toplam 75 Avro'yu geçmeyen eşya,
- Yetki kapsamındaki gönderilerden gümrükçe muayeneye tabi tutulacak olan eşya,

8 Gümrükler Genel Müdürlüğü'nün 2011/39 sayılı "Posta-yolcu işlemleri" başlıklı Genelgesi

9 <http://www.gtb.gov.tr>

- Yetki kapsamında beyan edilebilecek diğer gönderiler,
- Yetki kapsamı dışında kalan gönderiler,

olmak üzere dört kategoriye ayrılmaktadır. Eşyanın otomatik barkod okuyucudan geçirilmesiyle oluşturulan elektronik boşaltma listesi ile beyanname bilgileri çakıştırılarak Gümrük Kanununun çerçevesinde eksiklik ve fazlalık takibati yapılmaktadır. Ayrıca, gerekli önlemlerin alınmasını teminen, içerisinde ithali ve ihracı yasak eşya bulunan gönderilerden taşımacı firma tarafından ilgili gümrük müdürlüğünün derhal haberdar edilmesi zorunludur.

Doküman olarak ayrılan gönderilerin beyanında asgari olarak alıcı, gönderici, eşya cinsi, miktarı, brüt ağırlığı, rejim kodu bilgileri ve teslimat adresi yer almalıdır. Doküman kapsamına giren gönderiler, tek bir kalemde topluca beyan edilmektedir. Gelen doküman gönderilerine ilişkin yapılacak beyanda alıcı olarak dolaylı temsil yetkisi kapsamında beyanda bulunacak operatör, gönderici olarak yurt dışından eşyayı gönderen hızlı kargo firması veya posta idaresi, miktar olarak beyan edilecek toplam doküman adedi, toplam brüt ağırlık ve rejim kodu bilgileri yer almalıdır.

Yetki kapsamındaki gönderiler risk analizine dayalı kontrol ve muayeneye tabi tutulmaktadır. Kırmızı hatta sevk edilen gönderiler dışındaki tüm gönderiler x-ray kontrolünden geçirilmekte olup x-ray kontrolünde şüphelenilen bir durum olması halinde gönderi açılarak muayene edilmektedir. Gönderilere ilişkin vergi tahakkuk etmesi durumunda ise, bu vergileri taşımacı firma tarafından tahsil edilebilir ve sonrasında gümrük idaresi adına tahsil edilen vergiler, eşyanın taşımacı firmaya teslimini takip eden en geç 7 işgünü içerisinde ödenmelidir. Eşyanın cins ve tanımı ile değerinin doğru ve eksiksiz olarak beyan edilmesi kargo şirketinin sorumluluğundadır. Aksi durumlarda Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu dahil meri mevzuat kapsamında cezai işlem tesis edilir.¹⁰ Bu şirketlerin, hükümlere aykırı davranışlarının tespiti halinde, fiilin daha ağır bir cezai yaptırımını gerektirmemesi durumunda usulsüzlüğe konu her bir gönderi

10 Posta ve Hızlı Kargo Taşımacılığı ile ilgili 4 seri no.lu Gümrük Genel Tebliği

için Kanununun 241 inci maddesinin birinci fıkrası uyarınca işlem yapılmaktadır.¹¹ Son yapılan değişiklikle birlikte, daha önceden şirketin gümrük işleminde kusurlu sayıldığı yazılı olarak bildirilmesi ve bir takvim yılı içerisinde bu hususun tekrerrütmesi halinde üç ay süreyle dolaylı temsil yetkisini kullanmaktan alıkonulması gibi orantsız müeyyidenin önüne geçilerek daha makul bir düzenleme yapılmıştır.

Taşımacı firma tarafından yukarıda belirtilen işlemler yapılırken Gümrük Müdürlüğü de gümrük işlemlerinin yapılmasını teminen gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür. Gümrük idaresince risk analizin sağlıklı yapılabilmesi için taşımacı firma tarafından, eşyanın alıcısına teslimini takip eden üç iş günü içerisinde teslim tarihi ve alıcının TC Kimlik numarası/Vergi numarasının gümrük idaresine iletilmesi gerekmektedir.

4. Hızlı Kargo Taşımacılığı Şartları ve Yetkili Temsilci

10/03/2013 tarihinde çıkartılan 4 seri no.lu Gümrük Genel Tebliği ile konuya ilişkin detaylı hükümler getirilmiştir. Buna göre; yetki kapsamında işlem yapmak isteyen şirketlerin, Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı Sivil Havacılık Genel Müdürlüğüne hava kargo acentesi olarak yetkilendirilmiş olması; işlemlerin ifası, takibi ve sonuçlandırılması için şirket bünyesinde gümrük müşaviri istihdam ediyor olması veya gümrük müşaviri ya da gümrük müşavirliği şirketiyle sözleşme yapmış olması; Yönetim Kurulu üyeleri, sermayesinin yüzde onundan fazlasına sahip gerçek kişiler ile gümrük ve dış ticaret işlemlerinde temsil yetkisini haiz çalışanlarının Yönetmelikte belirtilen suçlardan kesinleşmiş cezası veya mahkumiyet kararı bulunmaması; kesinleşmiş gümrük vergisi ve ceza borcu bulunmaması; eşyanın konulacağı geçici depolama yerlerinde, gönderilerin gümrük müdürlüğüne muayene ve kontrolünü kolaylaştırmak üzere teknik özellikleri Bakanlıkça belirlenecek x-ray cihazı, otomatik barkod okuyucu, eşya tasnif işlemini otomatik olarak yapmaya uygun yürüyen bant sistemi ve kamera sistemi bulundurulması ve Bakanlıkça gerekli görülecek diğer altyapının kurulmuş olması; yetki kapsamı işlemlere ilişkin

11 2009/15481 sayılı 4458 Sayılı Gümrük Kanununun Bazı Maddelerinin Uygulanması Hakkında Bakanlar Kurulu Kararı

olarak, sonradan yapılacak kontroller sonucunda doğabilecek kamu alacağının garanti edilmesi amacıyla, belirtilen tutarda teminat göstermesi başvurusunda zorunlu hususlardır.

Dolaylı temsilci olarak işlem yapma yetkisini kullanan hızlı kargo şirketleri gümrük müşaviri çalıştırabilmektedir. İdare tarafından verilen bu yetkinin kullanımında, yetki verilen hızlı kargo taşımacılığı şirketleri, personelinin düzenleyip imzaladığı gümrük beyannamesi veya beyanname olarak kabul edilen diğer belgelerden dolayı gümrük mevzuatı uyarınca vergi kaybına neden olan bir fiilin işlendiğinin bilindiği veya bilinmesi gerektiği hallerde, ortaya çıkan kamu alacağından tüzel kişilik olarak, gelen eşyada alıcı, gönderilen eşyada ise gönderici ile birlikte müteselsilen sorumlu kılınmıştır.

Gümrük tarafından verilen yetki kapsamında, hızlı kargo taşımacılığı şirketince çalıştırılan gümrük müşavirleri çıkartılan Tebliğ kapsamında dolaylı temsil yoluyla işlem yapmak üzere yetkilendirilmektedir. Çalıştırılan gümrük müşavirlerinden firma bünyesinde istihdam edilenler Tebliğ hükümleri dışında gümrük müşavirliği faaliyetinde bulunmamaktadır. Dikkat edildiği üzere, bu kısıtlama sadece firma bünyesinde istihdam edilen gümrük müşavirleri için geçerli olup sözleşme yapılan gümrük müşaviri/gümrük müşavirliği şirketlerini kapsamamaktadır. Verilen bu yetki sayesinde, işlemlerin yapılmasında alıcı/gönderici ayrıca başka bir işleme gerek kalmadan temsil edilmekte ve yetki kullanılırken vekâletname ibrazı aranmamaktadır. Gönderilerin teslim ve tesellümüne ilişkin belgelerin alıcı/gönderici tarafından imzalanması bu yetkinin kendileri hesabına kullanıldığının kabul edildiği anlamına gelmektedir.

Sonuç

Hızlı kargo taşımacılığı kapsamında sınırlar ötesine giden gönderilerin, ticari bağlantıların sağlanmasında, bunun ülke ve dünya ekonomisine doğrudan ve dolaylı katkıları ile ticaretin gelişmesindeki önemi ve gümrük idarelerinin hızlı kargo taşımacılığı vasıtasıyla sınırlar ötesine gönderilen eşyanın oluşturduğu böyle bir ticari süreçteki rolleri göz önüne alındığında, gümrük işlemlerinin kolaylaştırılması büyük önem arz

etmektedir.¹² Bu itibarla, gümrük işlemlerinin hızlı kargo taşımacılığı vasıtasıyla yaptırılması, firma veya kişiler açısından bürokratik işlemlerin daha az ve kolay olması yönüyle emek ve zaman kaybının engellenerek maliyetlerin düşmesini, gümrük idaresi açısından ise güvenli ticaret ve risk analizi kapsamında eşyaların kontrolünün daha sağlıklı ve düzenli yapılmasını yani idarenin görevini öngörüldüğü şekilde yerine getirmesini sağlayacaktır.

Gümrük idaresi, hızlı kargo taşımacılığının sağlıklı olarak işlemesi amacıyla gümrükleme işlemleri için tayin edilen alanlarda güvenliğin sağlanması, mali teminatların karşılıyıcı oranda verilmesi, bilgi ve belgelerin önceden sağlanması, gönderinin kıymetine- içeriğine-satıcı ve alıcı vb. hususlara ilişkin detayların saptanması için yeterli ve gümrük idaresince kabul edilen belgeler ya da eş değer nitelikteki elektronik mesajların doğru belirlenmesi, gümrük idaresine her türlü müştemilat ve kolaylığın sağlanması gibi birçok hususta ticaret erbabı ile işbirliği veya rehberlik ve danışmanlık ilişkisi içinde hareket ederek global ekonominin artmasına katkı sağlamalı, bu sayede doğal olarak ülkemiz ticaretinin, yatırımlarının ve işlem verimliliğinin artmasına da önemli faydalar kazandırmalıdır.¹³

Bütün bu yönleriyle, firmalar/kişiler açısından yapılan düzenlemelerle hızlı kargo taşımacılığının geldiği son noktada birçok kolaylık ortaya çıkmıştır. Buna göre;

Yetkilendirilen hızlı kargo şirketleri 2009/15481 sayılı Karar kapsamında belirlenen eşyanın beyanını vekâletname ibrazı aranmaksızın dolaylı temsilci olarak yapabilmekte olup ayrıca hizmeti alanlar verilen bu hizmet karşılığında ilave ücret ödememektedirler. Bu sayede, 1500 Avro'ya kadar ticari nitelik arz etmeyen ve şahsi kullanım için gelen gönderilerin alıcılarına ulaştırılmasında karşılaşılan ve gümrük işlemlerinden kaynaklanan bürokratik işlemler en aza indirilmiştir. Kişiler, ticari niteliği olmayan şahsi kullanıma mahsus gönderi için gümrük müşaviri ile anlaşma yapmasına ya da gümrük idaresine gelmesine gerek kalmaksızın ve kargo şirketine taşıma hizmeti karşılığı vereceği ücret dışında herhangi

¹² Yetik E., a.g.e., s. 158.

¹³ Akyüz S., a.g.m.

bir maliyete katlanmaksızın işlemlerini kolaylıkla yapabilmektedir. Uluslar arası ticaret yapan küçük ölçekli işletmeler, 1500 Avro'ya kadar yapacakları küçük çapta işlemler için gümrük beyannamesi düzenlemek, gümrük müşaviri ile anlaşma yapmak, ihracatta ihracatçı birliğine üye olmak, belirli eşyalar için ihracatçı birliği onayı almak ve aidat ödemek gibi bürokratik işlemlere takılmaksızın daha az maliyetle işlem yapabilmektedirler.

Hızlı kargo taşımacılığı ile yapılan bu işlemler, gümrük işlemine ait dolaylı temsil işlemlerinin daha profesyonel ve kurumsal olan hızlı kargo şirketlerince yapılmasını, gönderici/alıcı/eşya bazında risk analizine dayalı bir kontrol ve muayeneye tabi tutulmasını, bu kapsamda gelen gönderilerin mali boyutunun hesaplanmasını ve küçük çapta görünen ama dikkat edilmesi gereken bu tür işlemlerin denetlenmesini kolaylaştırmaktadır. Yine, kırmızı hatta sevk edilen gönderiler dışındaki tüm gönderilerin x-ray kontrolünden geçirilmesi ve eşyanın cins ve tanımı ile değerinin doğru ve eksiksiz olarak beyan edilmesinde gelen eşyada alıcı, gönderilen eşyada ise gönderici ile daha profesyonel ve kurumsal olan hızlı kargo şirketinin eşya sahibi ile birlikte müteselsilen sorumlu olması yapılan beyanın daha dikkatli olmasını ve dolaylı bir otokontrol yapılmasını sağlamakta, dolayısıyla gümrük idaresinin işlemlerini rahatlatmaktadır.

Bütün bu olumlu işlemlerle birlikte, ticari mahiyet arz etmeyen gümrük vergisinden muaf gönderilerin tamamının açılarak kontrollerinin doğal olarak mümkün olmaması, bu kapsamda yer almayan eşyanın veya yasak ve kısıtlamaya tabi eşyanın da basitleştirilmiş kapsamda gümrük işlemlerinin yapılarak alıcılarına teslimi gibi istenmeyen sonuçlar doğurmakta olup Bakanlıkça söz konusu hususta gerekli hassasiyetin gösterilmesi, hızlı kargo firmalarınca gümrük işlemleri yapılan ticari mahiyet arz etmeyen ve gümrük vergisinden muaf eşyanın kontrollerinin daha etkin yapılmasını sağlayacak tedbirlerin alınması gerekmektedir.¹⁴

Bununla birlikte, hâlâ gümrükte çalışan personel sayısının yetersizliğinden dolayı tek memu-

14 Akyüz S. (2004), Hızlı Kargo Taşımacılığı Ve Taşımacılığın Gümrük Boyutu, Uzmanlık Tezi, Ankara, s. 104

run birden fazla antrepeda görevlendirilmesi ve işlemlerin birebir takip edilebilmesinin zor olması gerçeği de mevcuttur. Ayrıca, hızlı kargo şirketlerinin beyanda bulunma yetkisinin sadece ticari miktar ve mahiyette olmayan ve kıymeti ile ağırlığı belli düzeye kadar olan eşyaya ilişkin olmakla birlikte mevzuat açısından ticari amaçlı ithal veya ihraç konusu eşyaların bu kapsamda olmaması da unutulmaması gereken bir noktadır.¹⁵ Bir diğer önemli nokta ise, çalıştırılan gümrük müşavirlerinden firma bünyesinde istihdam edilenler başka gümrük müşavirliği faaliyetinde bulunamazken, hızlı kargo taşımacılığı şirketinin sözleşme yaptığı gümrük müşaviri ya da gümrük müşavirliği şirketi için benzer şekilde herhangi bir kısıtlama olmamasının "kesişen ortak müşteriler" yönüyle ileride ortaya çıkabilecek bir sorun olabileceği de unutulmamalıdır.

KAYNAKÇA

- 2009/15481 sayılı 4458 Sayılı Gümrük Kanununun Bazı Maddelerinin Uygulanması Hakkında Bakanlar Kurulu Kararı (07.10.2009 tarihli ve 27369 sayılı mükerrer R.G.)
- 4458 sayılı Gümrük Kanunu'nun uygulanmasına ilişkin Gümrük Yönetmeliği (07.10.2009 tarihli ve 27369 sayılı mükerrer R.G.)
- Akyüz S. (2008), Ticaretin Kolaylaştırılması: Revize Kyoto Protokolü ve Hızlı Kargo Gümrük İşlemleri, Gümrükte Uzman Görüş; Sayı:18
- Akyüz S. (2004), Hızlı Kargo Taşımacılığı Ve Taşımacılığın Gümrük Boyutu, Uzmanlık Tezi, Ankara.
- <http://www.gtb.gov.tr> (e.t.: 10.05.2014)
- Posta ve Hızlı Kargo Taşımacılığı ile ilgili 4 seri no.lu Gümrük Genel Tebliği
- Posta-Yolcu İşlemleri Konulu Gümrükler Genel Müdürlüğü'nün 2011/39 Sayılı Genelgesi
- Posta ve Hızlı Kargo Taşımacılığı Yoluyla Gelen Eşya Konulu Gümrükler Genel Müdürlüğü'nün 2014/7 Sayılı Genelgesi
- The Impact of the Express Delivery Industry on the Global Economy (2009), Oxford Economics, https://canadiancourier.org/uploads/Impact_of_Express_Industry_-_Global_Economy_-2009.pdf (e.t. 25.03.2013)
- Uzun F. (2011), Gümrük Mevzuatında Temsil Kavramı ile Hızlı Kargo Şirketlerine Son Dönemde Bu Kapsamda Verilen Yetkilerin Değerlendirilmesi, Gümrük Dergisi; Sayı:75
- Yetik E. (2008), Posta Gümrük İşlemleri Ve Hızlı Kargo Taşımacılığının Karşılaştırılması, Uzmanlık Tezi, Ankara.

15 Uzun F. ,a.g.m.